

Fietsroute Van der Mark

Start bij Raadhuis De Paauw, Raadhuislaan 22.

Achter het raadhuis loopt de Landgoederen-fietsroute (aangegeven met bordjes).

Die gaan we volgen in zuidelijke richting.

Na de koepel van Backershagen gepasseerd te zijn, slaat u links af de Rust en Vreugdlaan in. Al vrij snel aan uw rechterhand ziet u het monumentale, maar helaas vervallen inrijhek van het landhuis Ivicke.

Sla hier rechtsaf, dan kunt u even verderop het huis door de bomen zien. Hek en landhuis zijn in 1912 door Van der Mark ontworpen voor Adrianus van Hattum. Het huis is een vrij getrouwe kopie van de Hermitage, een paleisje van de Deense

Koninklijke familie, even onder Kopenhagen. Waarschijnlijk heeft Van der Mark bij het ontwerpen gebruik gemaakt van oude kopergravures van het paleis. Een dergelijke ingelijste gravure was in 1978 nog in het huis aanwezig.

prentbriefkaart ca 1920

Volg het fietspad langs de Rijksstraatweg in zuidelijke richting en sla dan rechts af de Houtlaan in. Deze gaat over in de Laan van Hoogwolde. Op nr. 2 staat het oud-Hollandse landhuis De Beukenhof, in 1926 ontworpen voor de scheepsmagnaat H.A. van Nievelt. Het huis heeft een klassieke opbouw met kruiskozijnen en luiken in 17de-eeuwse stijl.

Verderop slaat u het eerste weggetje rechtsaf in. Dit is de toegangsweg van kasteel Oud Wassenaar. U rijdt over het terrein van het kasteel via de Lindelaan, rechtsaf de Groen van Prinsererlaan in. Aan het eind links en dan weer naar rechts, de Schouwweg op. Volg deze tot het eind en ga dan de Storm van 's-Gravesandeweg in. Verderop gaat u rechtsaf de Duinrellweg in. Hier vindt u de Dorpskerk. In het vroegere koor van de kerk was tot 1922 de brandweerkazerne gevestigd. De slangen werden te drogen gehangen in de toren. Tegen de noordzijde van de kerk bevindt zich een kleine kapel, die Van der Mark in 1929 grotendeels heeft herbouwd.

We stappen weer op de fiets, gaan over het Plein door de Schoolstraat. Links staat, aan een voorplein, op nr. 27 het herenhuis Neyenburgh. Van der Mark was aan het eind van de 19de eeuw betrokken bij de bouw van dit huis. Enkele jaren later verbouwde hij voor jonkheer J. Hooft Graafland het vrijstaande koetshuis direct links van Neyenburgh.

We vervolgen onze weg en steken over naar de Oostdorperweg. Op nr. 17-19 staat een dubbele dienstwoning die Van der Mark in 1906 ontwierp in opdracht van de eerdergenoemde jonkheer Hooft Graafland. Verderop op nr. 104 staat een boerderij uit 1904 met een groot mansardedak. De architectuur vertoont neo-rennaissance elementen en grijpt aldus terug op een veel oudere bouwstijl uit de 16de en 17de eeuw.

We vervolgen de Oostdorperweg. Na een flauwe bocht naar links slaan we rechts af en vervolgen daarmee de Oostdorperweg. De Johannushoeve op nr. 206 is een buitenbeentje. Oorspronkelijk was dit een zeer monumentale 17de-eeuwse boerderij die in 1932 volledig afbrandde. Omdat de bewoners niet verzekerd waren, bood Van der Mark met andere vrijwilligers aan om de boerderij gratis weer op te bouwen.

Van der Mark ontwierp een veel smallere en kortere boerderij, waarbij gebruik werd gemaakt van bouwdelen van de verwoeste hoeve. Bovendien werden bij de herbouw allerlei tweedehands kozijnen, deuren en bouwmaterialen van elders gebruikt. Het resultaat was een boerderij die eeuwenoud lijkt, maar in feite uit 1932 stamt. De boerderij is onlangs heel zorgvuldig gerestaureerd.

Oostdorperweg vervolgen, dan Hogeboomseweg tot het eind, rechtsaf het Ammonslaantje in, rechtsaf de Deijlerweg volgen. Vóór de flauwe bocht naar rechts, linksaf de Lus in, linksaf naar de Rijksstraatweg. Bij de Rijksstraatweg rechtsaf. Even verderop zien we aan de overkant van de weg een tankstation. Direct rechts daarvan is nu een groot open terrein, waar tot voor kort de woning van Van der Mark stond. Meer dan twee eeuwen woonde de familie hier in een witgepleisterd herenhuis, maar deze stijlvolle woning moest in 1933 worden afgebroken vanwege een verbreding van de Rijksstraatweg. Van der Mark bouwde hier toen een nieuw huis. Ook dit pand, dat overigens geen bijzondere architectonische kwaliteiten had, werd enkele jaren geleden afgebroken.

We fietsen verder in zuidelijke richting en gaan bij de eerste stoplichten linksaf, richting Voorschoten. Al vrij snel staat links, Papeweg 2, een in 1911 door Van der Mark gebouwd koetshuis. Dit koetshuis hoorde bij het gelijktijdig opgetrokken landhuis Drie Koningen. De opdrachtgever was de toenmalige burgemeester van Wassenaar, jhr. B.Ph.S.A. Storm van 's Gravesande. Het landhuis, gelegen in een fraai bosperceel, had de gedaante van een historisch landhuis. De entree bevond zich in een sierlijke toren, die het gebouw adellijke allure gaf. Helaas is het landhuis in 1995 vervangen door een appartementencomplex. Het bijbehorende koetshuis werd verbouwd tot kantoor.

We vervolgen de Papeweg en slaan de eerste weg links in, de Vinkelaan. Hier bouwde Van der Mark in 1913 voor burgemeester Storm van 's Gravesande vier dienstwoningen voor het personeel (de nummers 4-6 en 3-5).

We rijden weer terug richting centrum, gaan bij de stoplichten linksaf en volgen de Rijksstraatweg een klein stukje in zuidelijke richting. We gaan het eerste weggetje rechts in, de Raadhuislaan. Vervolgens gaan we de tweede weg rechts in, de Pieter Twentlaan. Hier staat een groot wit appartementencomplex. Dit is het 19de-eeuwse koetshuis van huize De Paauw. Het diende van 1945 tot 1990 als brandweerkazerne. Hier was vroeger ook de collectie Van der Mark opgesteld.

We vervolgen de Raadhuislaan om weer bij huize De Paauw uit te komen. Hier is in het souterrain de Collectie Van der Mark ondergebracht, nu beter bekend als het Brandweermuseum (www.brandweermuseumwassenaar.nl)

Meer lezen over G.J. van der Mark:

G. Spruit en T.L. Wijffes, *Van kerk tot Brandweerkazerne. 300 jaar brandweer Wassenaar 1695-1995. Wassenaar 1995.*

Carla Scheffer, 'G.J. van der Mark en zijn passie voor verleden, heden en toekomst'. In: Robert van Lit (red.), *Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965. Wassenaar 2007.*

Robert van Lit en Carla Scheffer, *Boerenerfgoed. Het boerderijenboek van Voorschoten en Wassenaar. Hollandsche Rading 2006.*

Peter Snellen: *G.J. van der Mark 1866 - 1946 Commandant van Wassenaars brandweer en grondlegger van een museum . februari 2008: tijdschrift Eén-Eén-Twee*